

گزاره های راهبردی حکمرانی مطلوب امنیت

بهرام بیات^۱

چکیده

حکمرانی و حکمرانی خوب امروزه آرمان و افق چشم‌انداز حکومت‌ها در شرایط امروز جهان به‌عنوان دغدغه‌ای جدی مورد توجه قرار گرفته است. حکمرانی مطلوب شرایطی است که به هر دلیل الان ساری و جاری در جامعه نیست و لذا با چشم‌انداز و افق حرکتی کلان جامعه ارتباط برقرار نموده و از این رو با تاسی بر آموزه‌های دینی و گزاره‌های نظری در دنیا راهبردها و راهکارهای نیل به آن و تحقق واقعی آن بایستی مورد تتبع و واکاوی و استخراج قرار گیرند.

در تحقیق حاضر گزاره‌های راهبردی حکمرانی امنیت در یک مدل فرآیندی است و در سه حوزه تولید امنیت، حفاظت و پاسداری از امنیت و بازتولید امنیت مفصل‌بندی شده است. در حوزه تولید امنیت چهار زیرساخت انطباق با محیط، فرهنگ‌سازی، نهادسازی و حفظ الگو احصا گردیده است. در حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت چهار زیرساخت پیش‌سازی، پیش‌بینی، پیش‌گیری و مقابله هوشمند و در حوزه بازتولید امنیت چهار زیرساخت تنبیهی، ترمیمی، بازدارندگی و شناختی-تحلیلی شناسایی شده است.

واژگان کلیدی: حکمرانی خوب، حکمرانی اسلامی، راهبرد، امنیت، امنیت ملی

Strategic Optimal Governance Proposition of Security

Bahram Bayat¹

Abstract

Nowadays, governance and good governance, ideal and perspective horizon of governments in the present conditions of the world have been placed in the spotlight as a serious concern. Optimal governance is a condition which for any reason, is not running in a society at present and it establishes contact with the perspective and grand moving horizon of the society and therefore, by imitating religious teachings, hypothetical propositions in the world, its strategies and solutions to achieve and materialize in reality, should be scrutinized, analyzed and extracted.

In the present research, the strategic propositions of security governance is in a process model and has been categorized in three domains of producing security, safeguarding and protecting security and reproduction of security. In the producing security domain, four infrastructures of adapting to the environment, making culture, making establishments and maintaining patterns have been extracted. In the safeguarding and protecting security domain, four infrastructures of pre-making, prediction, prevention and smart counteraction and in the reproducing security, four infrastructures of punitive, restorative, deterrent and analytical-cognitive have been identified.

Key words: Good governance, Islamic governance, strategy, security, national security

1. Lecturer, National Security Department, Supreme National Defense University

۱- مقدمه و بیان مسئله

حکمرانی عیار و نماد کارآمدی و رضایتمندی مردم از حکومت‌ها به حساب می‌آید. یعنی اگر یک نظام سیاسی بر اساس مبانی و آموزه‌های بنیادین خود واجد الگویی آرمانی، واقع‌بینانه و هوشمندانه حکومت‌گری و حکمرانی باشد که بر اساس و در قالب آن بتواند نیازهای مادی و معنوی اقشار مختلف مردم را برآورده نماید از منظر مشروعیت حکمیتی کارآمد و دارای مقبولیت به حساب می‌آید؛ از این رو اهمیت حکمران و حکمرانی خوب برای نظام‌های سیاسی بسیار حیاتی و اساسی است.

حکمرانی امنیت از منظرهای مختلفی می‌تواند تعریف شود. در یک تعریف حکمرانی امنیت به‌عنوان چهارچوبی از نگرش به امنیت در رویکردی نوین مورد توجه قرار گرفته است. «حکمرانی امنیت، فرایندی است که طی آن می‌توان از طریق سازوکار حاکمیت مؤثر، ظرفیت‌های امنیت‌ساز را تقویت کرد. حکمرانی امنیت یک «ابزار ابتکاری» برای کمک به گریز از سیاست‌های امنیتی سنتی است (482-Hameiri, Jones, Sandor, 2018: 463).

در تعریف دیگری حکمرانی امنیت عبارت است از:

فرایند و شیوه تنظیم‌گری و انتظام‌بخشی به امور امنیتی، حکمرانی امنیتی است که به‌مثابه بحثی میان‌رشته‌ای شامل چگونگی سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری، اجرا و نحوه مدیریت مسائل امنیتی در چارچوب ارزش‌ها و هنجارها، توسط دولت در تعامل و مشارکت گسترده و معنادار مردم و بازیگران غیردولتی در راستای نیل به اهدافی همچون ثبات سیاسی، تأمین امنیت ذهنی مردم و حفظ و ارتقای امنیت است (عسگری، ۱۴۰۰: ۲۳۰). حکمرانی خوب در ابتدا رویکرد اقتصادی داشت؛ یعنی هدف از شکل‌گیری آن توسعه اقتصادی بود (میدری و خیرخواهان، ۱۳۸۳: ۲۶).

اگرچه اصطلاح حکمرانی اخیراً توسط اندیشمندان مغرب‌زمین طرح و شیوع یافته است؛ اما نگاهی به آموزه‌های دینی در اسلام نشان‌دهنده غنای نظری و تأکید عملی اسلام بر حکمرانی خوب است که در الگوی رفتاری و سیاسی و حکومتی نبی مکرم اسلام (صلوات‌الله‌علیه) و حضرت علی (علیه‌السلام) در صدر اسلام و همچنین در آموزه‌های امامین انقلاب قابل مشاهده و تتبع و تحلیل است.

امنیت به‌عنوان زیرساخت بنیادی و کارویژه اصلی حکومت‌ها به‌صورت متقابل با سایر بخش‌های جامعه ارتباط تنگاتنگ و سایبرنتیکی دارد یعنی تأمین زیرساخت‌های توسعه همه‌جانبه در گرو تأمین امنیت و تأمین امنیت وابسته به تأمین سایر زیرساخت‌ها دارد و از این رو حوزه امنیت حوزه‌ای

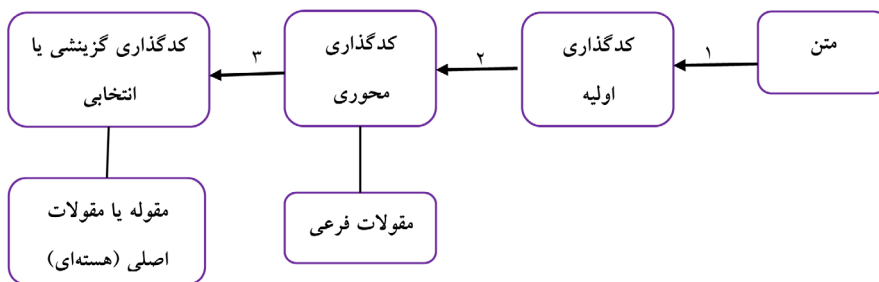

پیچیده و چندبعدی است که ضرورت حکمرانی و حکمرانی خوب در این حوزه غیرقابل انکار است. «امنیت شریایی است که در آن تاحدامکان اهداف و نیازهای مادی و معنوی افراد و گروه‌های اجتماعی در دو بعد عینی و ذهنی فارغ از تهدید بالقوه و بالفعل برآورده شود و در صورت بروز تهدید نظام بتواند با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و سازوکارهای امنیتی و غیرامنیتی خود تهدیدات را برطرف نماید.» (بیات، ۱۳۹۸: ۱۰).

آن چه که به عنوان مسئله و دغدغه در حوزه حکمرانی امنیت قابل توجه و تامل است این است که رویکردها و سیاستهای مدیریت کلان امنیت بنا به ملاحظات و شرایط محیطی دهه اول انقلاب که با تهدیدات عدیده امنیتی در داخل و حمله همه جانبه دشمنان از خارج مواجه بود، به سمت رویکرد سخت افزاری، امنیتی و دولت محور سوق داده شد که امروزه با توجه به تغییر در متغیرهای محیطی در حوزه بین المللی، منطقهای و داخلی با شرایط تهدیدات ترکیبی مواجه هستیم. نیل به شرایط مطلوب حکمرانی خوب در حوزه امنیت برای مواجهه با تهدیدات ترکیبی نیازمند راهبردها و راهکارهایی است که از طریق آنها بتوان تهدیدات را با عطف توجه به ظرفیت‌های همه جانبه دولتی و مردم مدیریت کرد.

۲- روش‌شناسی تحقیق

نوع روش در تحقیق حاضر بهره‌گیری از روش کیفی می‌باشد. در این روش با استفاده از دو تکنیک مرور سیستماتیک و تحلیل اسناد و همچنین مصاحبه عمیق اصول و ارزش‌های حکمرانی امنیت احصا شد. جامعه آماری از یک سو کلیه بیانان، اسناد، سخنرانی‌ها، مدارک و تحقیقات و پژوهش‌های حوزه موضوع و از سوی دیگر کلیه مدیران، کارشناسان و خبرگان و فرماندهان می‌باشند که نمونه‌ای نمایا بر اساس قاعده دسترسی و کفایت نظری انتخاب شد و ۱۵ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق فرایند کدگذاری بر اساس نمودار زیر انجام شده است.

۳- حکمرانی امنیت در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

مقام معظم رهبری بارها در تبیین و مصداق شناسی امنیت به مفهوم امنیت اجتماعی عطف توجه نشان داده‌اند و در حوزه نظریه‌های امنیتی ایشان از جمله کسانی هستند که امنیت اجتماعی را به مثابه امنیت عمومی در نظر می‌گیرند. تحلیل مقام معظم رهبری از امنیت را با استناد به بیانات معظم له، به دست داده و عوامل تولید امنیت را از نگاه ایشان بیان می‌کنیم:

۱- **ولایت محوری:** در اندیشه امام خامنه‌ای ولایت فقیه به عنوان اساس حکمرانی اسلامی قوام‌بخش و تداوم‌بخش حاکمیت الهی تلقی شده و بر این اساس در حکمرانی اسلامی محوریت دارد.

«در نظام جمهوری اسلامی، اساس حرکت بر پایداری به مبانی است. آن چیزی که به عنوان مبدأ مشروعیت این نظام محسوب می‌شود، یعنی ولایت الهی که منتقل می‌شود به فقیه، مشروط است به پایداری بر احکام الهی. آن کسی که در رتبه رهبری نشسته است، اگر نسبت به آرمان‌های اسلامی، نسبت به قوانین اسلامی از لحاظ نظری یا عملی، بی‌توجهی شود، از مشروعیت می‌افتد و دیگر اطاعت او بر کسی واجب نیست، بلکه جایز نیست. این، در خود قانون اساسی، یعنی در خود سند اصلی انقلاب، ثبت شده است. (بیانات در مراسم هفدهمین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله)، ۱۳۸۵/۰۳/۱۴)

«رهبری و ولایت فقیه از نقطه‌های اساسی‌ای است که حرکت و جهت‌گیری اسلامی نظام را تأمین می‌کند.» (بیانات در دیدار طلاب مدرسه علمیه آیت‌الله مجتهدی، ۱۳۸۳/۰۳/۲۲)

۲- **تأمین معیشت عمومی:** یکی از کارویژه‌های حکومت اسلامی تأمین معیشت عمومی مردم است که زیرساخت شکل‌گیری امنیت را فراهم می‌آورد.

«معیشت مردم جزو اولین اهداف همه دولت‌هاست در همه جای دنیا و در همه دوران تاریخ؛ البته دولت‌های علاقه‌مند به مردم؛ آن دولت‌های مستأثر و زورگو و جبار، مورد نظرمان نیستند. هر دولتی که بخواهد به مردم خودش خدمت کند، اولین مسئله‌اش، مسئله معیشت مردم است، که بتواند مردم را اداره کند. خوب، این به اقتصاد وابسته است. یک اقتصاد خوب، سالم، وافر و پیشرو می‌تواند وضع زندگی مردم را خوب کند. خوب، این یک دلیل است مبنی بر اینکه لازم است ما در کار اقتصاد مجاهدت کنیم» (بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت ۱۳۹۰/۰۶/۰۶).

۳- **تأمین عدالت:** عدالت که نباشد، امنیت هم در خدمت طبقه مرفه و برخوردار و سوءاستفاده‌چی است. اگر عدالت باشد، امنیت اقتصادی بیشتر است. دزدها و چپاولگرها هستند که از بی‌عدالتی

- سود می‌برند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۷: ۲۱۸). در مسائل داخلی هم تأمین عدالت اجتماعی و امنیت عمومی و رعایت طبقات ضعیف و محروم، یک رکن اصلی است اگر امنیت نباشد، عدالت اجتماعی هم نخواهد بود (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۸: ۳۷۳).
- ۴- مبارزه با فقر، فساد و تبعیض: یکی از هدف‌های دشمن این است که با تحریک احساسات، در کشور ایجاد ناامنی بکند. حالت ناامنی واقعاً در جامعه چیز بدی است، باید با آن مبارزه کرد. آماج این مبارزه، سه چیز است: یکی فقر است، یکی فساد است و یکی تبعیض. اگر با فقر و فساد و تبعیض در کشور، مبارزه شود، اصلاحات به معنای حقیقی، اصلاحات انقلابی و اسلامی، تحقق پیدا خواهد کرد. مشکلات ما از این سه پایه شوم و از این سه عنصر مخرب است. ناامنی هم که داریم، به خاطر همین است. بسیاری از ناامنی، به خاطر فقر است و بسیاری به خاطر فساد است (همان).
- ۵- قانون، قانون‌گرایی، قانون‌گرایی: جوامع انسانی برای استقرار نظم ناگزیر از مراعات و ایجاد قوانین و مقررات خاص خود هستند صرف‌نظر از ریشه‌ها و منشأ قانون که در جای خود به تفصیل صحبت شده است. ماهیت وجودی قانون بازدارندگی و ایجاد تعادل است لیکن نحوه اعمال و اجرای آن شرط است. روح هر قانون، جدیت، قاطعیت و برابری است در این زمینه رهبر معظم انقلاب اسلامی فرمودند:
- «در این حالت افراد یا دستجاتی در جامعه به قوانین و مقررات موجود بی‌توجه‌اند و یا تمایل به مقید ساختن خویش به قانون و ضوابط ندارند. اینان نیز گاه آگاهانه و عالمانه و گاه از روی غفلت و ناآگاهی مرتکب نقض قوانین می‌شوند. در هر حال نتیجه نقض قوانین نادیده انگاشتن آنها تجاوز به حدود و حقوق دیگران بوده و منشأ ناامنی می‌گردد. ناامنی حاصل از این حالت یا مستقیماً بر اثر اعتراض مظلومان به حقوقشان پدیدار می‌گردد یا افراد عادی جامعه با مشاهده نقض آسان قوانین و عدم تعقیب و پیگیری جدی مسئولان از این قانون‌شکنی‌ها انگیزه رعایت خود را از کف داده و تشویق به تخلف می‌شوند.»
- ۶- مسئولیت‌پذیری حاکمیت: موضوع سلامت نظام اجتماعی و حوزه عمومی جامعه، همیشه و در هر فرصتی مورد توجه مقام معظم رهبری بوده و بارویکردها و روش‌های مختلف به تبیین آن پرداخته و دیگران را به غور و تعمق در این مبحث دعوت فرموده‌اند. معظم له در مورد مسئولیت‌پذیری حتی برای رهبری هم اعتقاد دارند که:

«اگر حرکت کلان و کلی نظام اسلامی به سمت آرمان‌ها منحرف شد، باید گریبان رهبری را گرفت، او را بایستی مسئول دانست» (بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۰۷/۱۳۹۰).

۷- اعمال قدرت و قاطعیت: امنیت، موضوع مهمی است، و نقش آن در زندگی اجتماعی، نقش بسیار بالایی است. آحاد ملت، برای اینکه بتوانند در محیط کسب و کار، فعالیت اجتماعی و زندگی خصوصی، کار صحیح خود را انجام دهند و حتی به عبادت خدا با دل آرام و خاطر جمع مشغول باشند، محتاج امنیت‌اند. برای تأمین این نیاز عمومی، لازم است که از طرف حاکمیت، اعمال قدرت شود. حکومت اسلامی، که مظهر قدرت الهی و قدرت مردم در جامعه است، باید با اقتدار، این خواسته عمومی انسان‌ها را تأمین کند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۳: ۳۴). اگر قاطعیت نداشته باشید (اعضای شورای تأمین) و دچار تردید و تزلزل در اقدام شوید، خودنما عامل ناامنی می‌شوید؛ چون دستگاهی که مسئول امنیت است، اگر دچار تزلزل شود، بزرگ‌ترین مشوق برای به وجود آوردن ناامنی است.

پیگیری: پیگیری نکردن، بلایی است که من آن را در بسیاری از جاها می‌بینم. خوب شروع می‌کنند، اما تا چند قدم بعد ناگهان می‌بینید قدم‌ها سست شد؛ بعد هم توقف؛ گاهی هم برگشت! این عیب است؛ با این روش نمی‌شود ناامنی را برطرف کرد.

● نگاه یکسان به همه عوامل ناامنی هم مهم است. کسی که موجد ناامنی است، هر که می‌خواهد باشد؛ چه در کسوت یک آشوبگر حرفه‌ای او باش و الواط و امثال این‌ها چه در کسوت یک عنصر اتوکشیده سیاسی، چه در کسوت یک فرد حزب‌اللهی، چه در کسوت یک عضو عالی‌رتبه وابسته به فلان سازمان، دستگاه مربوطه باید کار او را تا آخر پیگیری کند (۱۳۷۹/۱۱/۲۵).

● **مطالبه امنیت:** مسئولیت ایجاد امنیت، پس از هوشیاری آحاد مردم، دستگاه‌های ذی‌ربط‌اند؛ وزارت اطلاعات، وزارت کشور، نیروی انتظامی، دستگاه قضایی و... مهم‌ترین مطالبه مردم از دستگاه حکومت این است و این مهم‌ترین مطالبه بنده از دستگاه‌های ذی‌ربط است.

● یک خواسته مهم بزرگ اساسی دیگر بشر صلح و امنیت و آرامش است. انسان‌ها برای زندگی، برای پرورش فکر، برای پیشرفت عمل، برای آسایش روان، احتیاج دارند به آرامش، به محیط و فضای امن و آرام؛ چه درون خودشان، چه محیط خانواده، چه در محیط جامعه، چه در محیط بین‌الملل. آرامش و امنیت و سلامت و صلح یکی از خواسته‌های اساسی بشر است. اسلام پیام‌آور امنیت و صلح و سلامت است (۱۳۸۹/۹/۱۹).

● **هماهنگی دستگاهی:** دادن امنیت به مردم یک پایه مهمش روی دوش قوه قضائیه است. چه

امنیت اجتماعی، چه امنیت اقتصادی، چه امنیت اخلاقی، چه امنیت حیثیتی. درست است که دستگاه‌های گوناگون اجرائی هر کدام به نحوی در این کارها با قوه قضائیه شریک‌اند - مثلاً در امنیت اجتماعی، دستگاه‌های انتظامی با قوه قضائیه شریک‌اند و باید استقرار امنیت کنند.

- امنیت اخلاقی و امنیت روانی و آرامش روانی جامعه، شرایط دیگری هم دارد که آن مخصوص نیروی انتظامی نیست، همه مسئول اند از من روحانی تا فلان نخبه سیاسی، تا فلان مسؤول دولتی، تا فلان روزنامه‌نگار، تا فلان فعال سیاسی و امثال اینها، همه باید سعی کنند تایک حالت آرامش روانی در جامعه به وجود بیاورند، این هم جزو همان امنیت است.
- البته این کار (ایجاد امنیت) به عهده همه مسئولین نظام است، قوه قضائیه در این مسئولیت با شما شریک است، وزارت ارشاد، صداوسیما و دستگاه‌های گوناگون دولتی و غیردولتی شریک هستند و باید به وظایفشان عمل کنند. شما (نیروی انتظامی) هم جزء مسئولین رده اول کار هستید.
- هر کدام از رده‌های گوناگون مسئولان نیروهای مسلح - از بالا تا پایین - مسئولیت‌هایی دارند که اگر این مسئولیت‌ها به خوبی شناخته بشود و اجرا بشود، مقوله امنیت - که بسیار مقوله مهمی است - تأمین خواهد شد.
- شما (ناجا) و وزارت اطلاعات با همدیگر، باید همراهی کنید.

۸- **مردمی کردن امنیت:** وقتی ما می‌گوییم حکومت اسلام یک حکومت مردمی است، معنای این حرف این نیست که حکومت اسلامی، حکومت خدا نیست. معلوم است که همه ادیان الهی به حکومت خدا دعوت کرده‌اند و همه پیغمبران و جانشینان آنها مردم را به نظامی الهی که در آن حاکمیت از آن خدا و قوانین خدا است، فراخوانده‌اند؛ اما در اسلام حکومت «لله» با حاکمیت مردم بر سرنوشت خود منافاتی ندارد. حکومت مردم به معنای حکومت مردم، آن چنان که در دموکراسی‌های غربی بیان می‌شود، نیست و در این باره مختصری قبلاً عرض کرده‌ام. حکومت مردم به همان اندازه‌ای است که بر طبق فرمان خدا به مردم اجازه و امکان تصمیم‌گیری و اقدام داده شده است و لذا در قرآن در باره‌ی بنی اسرائیل می‌فرماید: وَ تَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً؛ (۱) یعنی حکومت، حکومت مستضعفان است و این منافاتی ندارد که حکومت مستضعفان به معنای حکومت خدا و در چهارچوب احکام الهی باشد. (خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۴/۵/۱۳۶۲).

۹- **امنیت حق و نعمت عمومی:** امنیت هم، حق عمومی است، مال همه است، همه مردم در

داخل کشور، در سرتاسر کشور، اقوام مختلف، زبان های مختلف، عادات مختلف، ادیان مختلف، چه برسد به سلايق مختلف سياسي، فرق نمی کند. حتی آن کسی که با یک نهاد مهمی، با اساس نظام مخالف است، شما در محیط زندگی اش باید امنیتش را تأمین کنید. همه آحاد ملت با هر مذهبی، با هر دینی، با هر گرایش سیاسی ای، با هر سلیقه ای فرق نمی کند؛ همه یکسان اند در برابر وظیفه بزرگی که بر دوش شماست، که ایجاد امنیت است. همت کنید، اراده کنید، سعی کنید، خود را آماده کنید تا بتوانید آنچه را که این ملت بزرگ و شجاع از شما انتظار دارد یعنی استقرار امنیت کامل به او هدیه کنید. این یک وظیفه بزرگ است و بازوان توانایی که این کار را متعهد است، نیروی انتظامی است (۱۳۷۹/۷/۱۸).

۱۰- **عدالت قضایی:** قوه قضاییه... موظف است عدل و انصاف را گسترش دهد، از حقوق آحاد ملت بدون هیچ تمایزی دفاع کند، متجاوزان به حقوق مردم را بی هیچ تفاوت و بدون اغماض و مسامحه به مجازات برساند، و دعاوی و اختلافات را حل و فصل نماید. تحقق این مأموریت بزرگ مایه استقرار امنیت و طمأنینه و آرامش واقعی و پایدار برای مردم است (۱۳۷۸/۵/۲۳).

۱۱- **احساس امنیت:** امنیت، یکی از اساسی ترین و اصلی ترین نیازهای یک ملت و یک کشور است. مهم ترین مشکل برای یک کشور آن وقتی به وجود می آید که در محیط کار، در محیط زندگی، در محیط تحصیل، در فضای عمومی جامعه، مردم احساس امنیت نکنند. در فضای امنیت است که هم تلاش علمی، هم تلاش اقتصادی، هم روحیه و نشاط و هم همه فعالیت های یک کشور می تواند بدرستی برنامه ریزی بشود و با دقت دنبال شود و به نتایج خود برسد (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۹: ۳۰۶).

۱۲- **شکوفاسازی ثروت عمومی:** منابع طبیعی باارزشی در کشور ما وجود دارد که امروز بدون اینکه ارزش افزوده ای داشته باشد، به خارج فروخته می شود؛ یکی از آنها نفت و گاز است. من سال گذشته در همین جلسه گفتم که ما در موجودی نفت و گاز بر روی هم، در دنیا اولیم؛ یعنی هیچ کشوری به قدر ایران عزیز ما مجموعاً نفت و گاز ندارد؛ در گاز اول، در نفت چهارم و در مجموع اینها -حجم مجموع نفت و گاز- اول در همه ی دنیا [هستیم]. این خیلی ظرفیت مهمی است؛ امکان بسیار مهمی است؛ اینکه دشمن می خواهد به هر قیمتی تسلط خود را و قیمومیت خود را بر این کشور اعمال کند، به خاطر همین ثروت ها است. این [نفت و گاز] یکی از منابع باارزش کشور است، [به علاوه ی] فلزات فراوان و باارزش، مراتع، جنگل ها و امکانات فراوان دیگر. اگر از این ظرفیت ها استفاده بشود، اقتصاد ایران در میان بیش

از دویست کشور جهان، بین دوازده کشور اول قرار خواهد گرفت؛ اگر با ابتکار جوان‌ها، با حضور جوان‌ها، با حضور مدیران فعال و پُرکوشش ان‌شاءالله بشود از این امکانات استفاده کرد، اقتصاد کشور در میان دوازده اقتصاد اول همه‌ی دنیا قرار خواهد گرفت و از همه جهت پیشرفته خواهد شد که امروز البته این جور نیست (بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱۳۹۷/۱/۱).

۱۳- **آرمان‌گرایی واقع‌بین:** تا من زنده هستم، تا من مسئولیت دارم، به حول و قوه‌ی الهی نخواهم گذاشت این حرکت عظیم ملت به سوی آرمان‌ها ذره‌ای منحرف شود. تا مردم عزیزمان این جور با شور، با شعور، با بصیرت، با عزم راسخ در میدان هستند، لطف الهی شامل است؛ این را بدانید. تا ما توی میدان هستیم، سایه‌ی لطف الهی هست. ماها - من یک جور، شما یک جور، آن دیگری یک جور، چهارمی یک جور - اگر سراغ مسائل شخصی خودمان برویم و اهداف را فراموش کنیم، البته کمک الهی هم کم خواهد شد (بیانات در دیدار هزاران نفر از مردم استان فارس ۱۳۹۰ / ۲ / ۳).

۱۴- **روز آمدی:** نهایت این مبارزه، پیروزی اسلام و مسلمین است. اما باید توجه داشته باشید که درگیری و چالش وجود دارد؛ باید خودتان را آماده نگه دارید، خودتان را به روز نگه دارید، بصیرتان را به روز نگه دارید، اخلاستان را به روز نگه دارید، به روز بسیجی باشید و بسیجی بمانید؛ این رمز موفقیت ملت ایران و جامعه‌ی عظیم ایرانی است.

ان‌شاءالله شما جوان‌ها آن روزی را شاهد خواهید بود که به قله‌های افتخار دست پیدا کردید و همچنان که قرآن وعده کرده است: «لتكونوا شهداء علی الناس»، (بقره: ۱۴۳) شهیدان و گواهان مردم دنیا شدید و در قله‌ها باشید، که ملت‌ها به شما نگاه کنند و به سمت این قله‌ها حرکت کنند (بیانات در اجتماع بسیجیان ۱۳۸۹/۹/۴).

۱۵- **شمولیت مرجع امنیت:** «امنیت هم حق عمومی است، مال همه است، همه مردم در داخل کشور، در سرتاسر کشور، اقوام مختلف، زبان‌های مختلف، عادات مختلف، ادیان مختلف، چه برسد به سلايق مختلف سیاسی» (۱۳۷۹/۱۱/۲۵).

«همه‌ی آحاد ملت با هر مذهبی، با هر دینی، با هر گرایش سیاسی، با هر سلیقه‌ای فرق نمی‌کند؛ همه یکسان‌اند در برابر وظیفه‌ی بزرگی که بر دوش شماست که ایجاد امنیت است» (۱۳۶۸/۸/۱۶).
«دولت برای گروه یا دون گروهی فکر نمی‌کند. امنیت برای همه است. فرقی هم نمی‌کند که آن همه‌ای که ما می‌گوییم، جزو مخلصان دولت باشند یا نباشند» (۱۳۷۶/۶/۲).

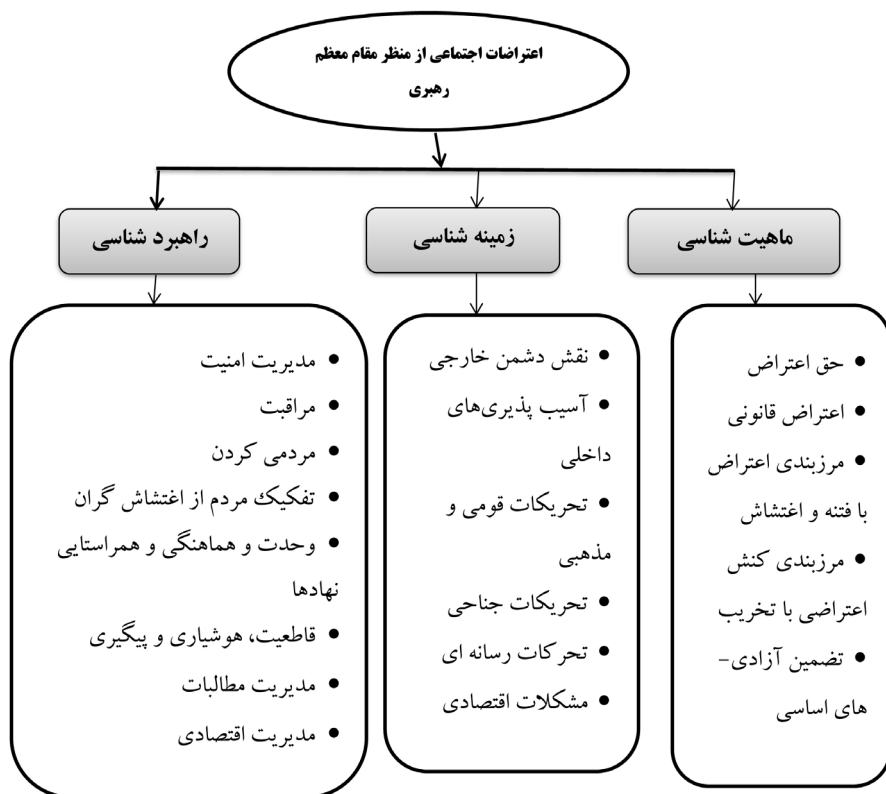

«حکومت نسبت به همهٔ آحاد مردم وظیفه‌ای دارد (حفظ امنیت؛ مسلمان باشند، غیرمسلمان باشند؛ موافق نظام باشند، مخالف نظام باشند؛ تا وقتی به معارض و توطئه‌کننده و برخوردکننده و عامل دشمن تبدیل نشده‌اند» (۱۳۷۹/۲/۲۳).

۱۶- **رحمت و مهربانی:** «خصوصیت سوم [نیروی انتظامی] رحمت و مهربانی است. باید نسبت به مردمی که می‌خواهید از خانه، جاده، امنیت، مرز و کسب‌وکار آنها محافظت کنید، احساس رأفت و رحمت داشته باشید» (۱۳۷۴/۴/۲۱).

۱۷- **امنیت قضایی:** دادن امنیت به مردم یک پایه مهمش روی دوش قوه قضائیه است. بعضی خیال می‌کنند - یا این جور وانمود می‌کنند که خیال کرده‌اند - که برخورد با مفسد اقتصادی، مخل امنیت اقتصادی است. این عکس قضیه است؛ این درست نقطه مقابل حقیقت است. برخورد با مفسد اقتصادی موجب امنیت اقتصادی است برای غیرمفسد. غیرمفسد کیست؟ اکثریت مردم. مفسد اقتصادی تعداد معدودی هستند؛ سوءاستفاده‌چی‌ها. با اینها برخورد سخت بشود تا اکثر مردم، اکثر فعالان صحنه اجتماع که در امر اقتصادی کار می‌کنند، احساس کنند دارای امنیتند و راه صحیح آن راهی است که آنها پیش گرفته‌اند (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار خانواده شهدای هفتم تیر و مسئولان قوه قضائیه ۱۳۸۶/۴/۷).

شکل شماره ۱- الگوی حکمرانی امنیت از منظر مقام معظم رهبری

یافته‌های تحقیق :

برای استخراج و احصای اجزا و عناصر حکمرانی مطلوب امنیت از اسناد بالادستی، آموزه‌های دینی و نظریات امامین انقلاب بهره گرفته شده است. در این حوزه با توجه به مبانی دینی اسلام و تحقیقات و پژوهش‌های صورت گرفته و مصاحبه با خبرگان موضوع موارد زیر استخراج گردیده است.

۲-۳- مفاهیم راهبردی حکمرانی امنیت

در این بخش مفهوم‌بندی مقوله‌های مرحله قبل بر اساس منطق حاکم بر تحلیل در تحقیق انجام شده است.

جدول شماره ۱- مقوله‌ها و مفاهیم راهبردهای مدیریت اعتراضات

مفاهیم	مقوله	ردیف
ساختاری	تدوین سیاست‌گذاری‌های حمایتی هدفمند و مؤثر	۱
	فراهم‌سازی بستر مناسب در جهت سیاست‌گذاری صحیح	۲
	پذیرش حق اعتراض	۳
	کاهش آسیب‌های اجتماعی	۴
	تمهید اعتراض قانونی برای مردم	۵
	در اولویت قرار دادن مسائل مهم	۶
	اهتمام به تغییرات ساختاری	۷
	مبارزه با فقر و فساد و تبعیض	۸
	اقتدار و مقاومت اقتصادی	۹
	ثبات سیاسی	۱۰
مدیریتی	مدیریت مطالبات	۱
	مدیریت دانش و معلومات جهت درک وقایع اجتماعی	۲
	هماهنگی و هم‌راستایی	۳
	مدیریت مشارکت کردمی	۴
	همکاری قوا	۵
	مدیریت رسانه‌های جمعی و اجتماعی	۶
	همکاری و هم‌افزایی	۷
	ارتقای سطح رقابت‌های درون سیستمی	۸
	مدیریت هوشمندانه	۹

کارکردی	ارتقای روزآمدی نظام	۱
	ارتقای مقبولیت نظام	۲
	اتخاذ رویکرد مصونیت بخشی به جای ممنوعیت محوری	۳
	اجتماعی کردن مسائل امنیتی	۴
	کنترل اقشار آسیب‌زا	۵
	اتخاذ رویکرد جامعه‌محوری امنیت	۶
	آموزش مجدد و بازآموزی	۷
	اهتمام به قومیت‌ها و اقلیت‌ها	۸
	شفافیت	۹
رفتاری	رعایت حقوق شهروندی	۱
	قاطعیت با دشمن و ارشاد غافلان	۲
	قایل شدن حق انتقاد و بازخواست	۳
	آموزش مدیریت بحران	۴
	پرهیز از انگ زنی	۵
	هوشمندی	۶
	قاطعیت و مهربانی	۷
	خشونت به جا	۸
	برخورد منطقی	۹
	پاسخگویی مسئولان به مردم	۱۰

اطلاعاتی - امنیتی	انسجام ساختاری اطلاعاتی	۱
	ارتقای احساس امنیت	۲
	توجه داشتن ویژه به امنیت عمومی	۳
	مطالبه امنیت	۴
	غیرامنیتی کردن	۵
	امنیت اقتصادی	۶
	اشراف اطلاعاتی	۷
	ارتقای سطح آگاهی و مشارکت مردمی ضامن امنیت	۸
	توسعه و تعمیق فرهنگ مشارکت امنیتی	۹
	تقویت اشراف بر فرایند تولید، حفظ و بازتولید امنیت	۱۰
	توسعه کمی و کیفی جامعه پذیری امنیتی	۱۱
	ارتقای سطح سرمایه اجتماعی برای تقویت امنیت	۱۲
	ترجیح رویکرد ایجابی به رویکرد سلبی در امنیت	۱۳
شناختی - تحلیلی	ارزیابی تهدیدات	۱
	عدم نگاه تک بعدی سیاسی به بحران ها	۲
	سیاسی نکردن مسائل اقتصادی و معیشتی	۳
	لزوم حضور تحلیل گران بی طرف و آگاه جهت بررسی موضوعات	۴
	نداشتن سوگیری شخصی جهت حل مسائل	۵
	اهمیت تجزیه و تحلیل کردن جزئیات هر بحران	۶
	تحلیل منطقی حوادث	۷
	ضرورت تحلیل جدی و واقع بینانه ساختار امنیتی کشور	۸
	توجه به تحلیل های علمی و تخصصی	۹

زمینه‌ای	تسهیل زندگی مردم	۱
	ارتقای سطح معیشت مردم	۲
	شکوفاسازی ثروت	۳
	تأمین عدالت	۴
	ضرورت و اهمیت حل ریشه‌ای اعتراضات	۵
	توجه به مسائل اقتصادی به‌عنوان ریشه تمامی مشکلات	۶
	برطرف کردن مشکلات زندگی مردم	۷
	رسیدگی به طبقات پایین	۸
	ایجاد و ارتقای نظم اجتماعی	۹
	از بین بردن زمینه‌های نارضایتی و اعتراض	۱۰
اقتناعی	توجیه افکار عمومی	۱
	جهاد فرهنگی	۲
	عملیات روانی	۳
	مهار زمینه‌های روانی ناشی از مشکلات اجتماعی و اقتصادی	۴
	اتخاذ رویکرد فرهنگی	۵
	اتخاذ رویکرد نرم	۶
	بیداری و آگاهی عمومی	۷
	پاسخگویی	۸
تقنینی - قضایی	اجرای درست قوانین	۱
	قانون‌گرایی	۲
	پرهیز از خودسری	۳
	برخورد فقط بر اساس مر قانون	۴
	رعایت حقوق شهروندی	۵
	عدالت قضایی و احساس عدالت	۶
	تأمین امنیت قضایی	۷

سیاستی	تأمین آزادی های مشروع	۱
	حمایت از اقدامات منطقی	۲
	ارتقای رضایتمندی عمومی	۳
	حق و نعمت عمومی دانستن امنیت	۴
	مردمی بودن و مردمی کردن	۵
	اقدام و عمل	۶
	جلوگیری از تبدیل آماج اعتراض به دولت به اعتراض به نظام	۷
	توجه به طبقات فرودست و کوخ نشینان	۸
	توجه به حاشیه نشینان	۹
	اعمال قدرت و قاطعیت	۱۰
	مبارزه همه جانبه با فساد	۱۱
	بحث آزاد و مبارزه با سانسور	۱۲
مبنایی - اعتقادی	ولایت پذیری و تبعیت از رهبری	۱
	آرمان گرایی واقع بین	۲
	مدیریت انقلابی	۳
	ارتقای اعتماد به نظام	۴
	جامعیت پوشش چتر امنیت فارغ از هرگونه قید	۵
	بسترسازی هویت یابی قومی در سایه هویت دینی	۶
	ارتقای تعلق دینی	۷
	تحمل فرهنگی	۸

۳-۴- محورهای راهبردهای حکمرانی امنیت

جدول شماره ۲- محورهای راهبردهای حکمرانی امنیت

ردیف	مفاهیم	محورها
۱	مبنایی - اعتقادی	تولید امنیت
۲	ساختاری	
۳	سیاستی	
۴	زمینه‌ای	
۵	شناختی - تحلیلی	
۶	مدیریتی	حفاظت و پاسداری از امنیت
۷	اطلاعاتی - امنیتی	
۸	اقتناعی	
۹	تقنینی - قضایی	بازتولید امنیت
۱۰	رفتاری	
۱۱	کارکردی	

۴- بحث و نتیجه گیری

فرایند حکمرانی امنیت در سه حوزه تولید امنیت، حفاظت و پاسداری از امنیت و بازتولید امنیت قابلیت تحقق پیدا می‌کند. امنیت به عنوان یک سازه پیچیده و دارای ابهام مفهومی از منظر ایجابی به شرايطی اشاره دارد که در آن شرایط کلیه نیازهای مادی و معنوی افراد، گروه‌ها و نظام اجتماعی فارغ از هرگونه تهدیدی عینی و ذهنی برآورده گردد. با این تعریف امنیت یک فرایند تلقی می‌شود که در سه حوزه تولید امنیت، حفاظت و پاسداری از امنیت و بازتولید امنیت قابل تبیین است.

الف- محور تولید امنیت:

حوزه تولید امنیت ملی که بنیادی ترین حوزه امنیت ملی محسوب می‌شود عطف توجه بر زیر

ساخت‌هایی ابتدا دارد که در بستر آن امنیت ملی یک واحد (دولت-ملت) تولید می‌شود. در این حوزه به هیچ وجه رویکرد تک‌ساحتی و یک‌بعدی نیست بلکه نگاه و منظر نگرش بر چند بعدی‌نگری از حیث هستی‌شناختی و چندگانه‌سازی از حیث معرفت‌شناختی امنیت ملی مبتنی می‌باشد. حوزه تولید امنیت ملی به حوزه‌هایی اشاره دارد که به واسطه عملکرد آن حوزه‌ها امنیت ملی تحت تاثیر قرار می‌گیرد بر این اساس بشری‌ای ساماندهی امور خود نیازمندی‌هایی را در سطوح مختلف احصا و برای رفع نیازمندی‌ها نهاد‌های لازم را ایجاد می‌نماید و بر اساس منطق و گستره نهاد‌های موردنیاز جامعه ساختارها و سازمان‌ها شکل می‌گیرند.

همچنان که در مبحث بعد‌شناسی امنیت ملی و در بخش بعد‌شناسی کارکردی تحلیل شد، منطق تولیدامنیت ملی بر اساس موضوع بسیار اساسی «ضرورت‌های کارکردی» که از جامعه‌شناسی عاریت گرفته شده است استوار است بر اساس منطق ضرورت‌های کارکردی هر نظامی برای بقا و تداوم زیست خود در محیط خودش بایستی بتواند چهار ضرورت یا نیاز را برآورده نماید که عبارت‌اند از انطباق با محیط، تعریف هدف و وسایل نیل به اهداف، یکپارچگی و حفظ الگو که به میزانی که این ضرورت‌ها تحقق پیدا بکنند امنیت ملی نیز تولید خواهد شد بر این مبنا امنیت ملی شرایطی تعریف می‌شود که نیازهای اساسی نظام فارغ از هرگونه تهدیدی تولید شود. تولید امنیت زیرساختی‌ترین محور در حکمرانی امنیت به حساب می‌آید چراکه در این حوزه تمامی ارکان یک نظام در یک ساختاری منسجم به فرایند تولید زیرساخت‌های امنیت می‌پردازند که در این راستا چهار ضرورت کارکردی بنیان تولید امنیت را شکل می‌دهند که عبارت‌اند از؛ زیرساخت رفع نیاز و انطباق با محیط، زیرساخت فرهنگ‌سازی و جامعه‌پذیری، زیرساخت نهادسازی و زیرساخت حفظ الگو.

ب- محور حفاظت و پاسداری از امنیت

دومین فرایند امنیت ملی حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت ملی است که بر بستر فرایند تولید سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی می‌شود. در این نگرش به میزانی که فرایند تولید واجد زیرساخت‌های اساسی برای تولید در راستای چهار ضرورت کارکردی انطباق با محیط، هدف‌جویی، یکپارچگی و حفظ الگوهای امنیت ملی باشد، سطح و میزان و اقتدار امنیت ملی ارتقا یافته و فرایند حفاظت و پاسداری برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری بهتری می‌تواند داشته باشد. بر این اساس نظام فرایند حفاظت و پاسداری از امنیت ملی به فرایند تولید وابستگی کامل دارد.

حوزه حفاظت و پاسداری به‌شدت تحت تاثیر عملکرد حوزه تأمین امنیت ملی قرار دارد و به میزانی که زیرساخت‌هایی چهارگانه تولید امنیت ملی شامل انطباق با محیط، هدف جویی، انسجام و حفظ الگوهای امنیت ملی به وظایف خود به‌درستی عمل نمایند در نتیجه آن بنیان‌های امنیت ملی تولید شده و بار کاری برای حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت ملی روشن‌تر، عاقلانه‌تر و عالمانه‌تر صورت می‌پذیرد و در این گونه شرایط صحت و سلامت زیرساخت‌های تولید امنیت ملی حفاظت و پاسداری از امنیت ملی هوشمندانه‌تر مدیریت می‌گردد.

حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت ملی دارای سه زیرساخت مرتبط به هم شامل زیرساخت دفاعی و نظامی، زیرساخت انتظامی و نظم‌بخشی و زیرساخت اطلاعاتی و امنیتی می‌شود. هریک از این سه زیرساخت در یک نظم سیستمی مرتبط با دیگر زیرساخت‌ها وظایف و کارکردهای خود را ایفا می‌نمایند و برآیند این هماهنگی ساختاری حفاظت و پاسداری از امنیت ملی می‌باشد.

در محور حفاظت و پاسداری از امنیت که بر وجهه مضیق امنیت توجه دارد بر محورهایی تأکید و تمرکز می‌شود که در آن امنیت تولید شده در محور اول به خوبی و بااقتدار پاسداری گردد و در این میان مقوله ای با عنوان امنیت همه جانبه مورد توجه است. در واقع به میزانی که در محور اول برای تولید امنیت سرمایه گذاری صورت می‌پذیرد در محور حفاظت و پاسداری هزینه کمتری صورت می‌پذیرد. در تحقیق حاضر راهبردهای حفاظت و پاسداری از امنیت در چهار حوزه پیش‌سازی، پیش‌بینی، پیشگیری و مقابله هوشمند سازمان یافته است.

پ- محور بازتولید امنیت

سومین فرایند در امنیت ملی حوزه بازتولید امنیت ملی است که در پی آمد دو حوزه تولید و حفاظت از پاسداری امنیت ملی قرار گرفته و به‌شدت در تأثیر و تأثر با دو حوزه مذکور می‌باشد. در این نگاه اگر امنیت ملی به درستی تولید و حفاظت و پاسداری از آن صورت پذیرد زمینه و کار کمتری در حوزه بازتولید قرار می‌گیرد و به میزانی که ورودی‌های موضوعات امنیت ملی از سوی دو حوزه ماقبل از حیث کمی قابل کنترل و از حیث کیفی به‌دوراز ابهام و پیچیدگی باشد حوزه بازتولید از یک سو کارکردهای خود را به‌خوبی انجام می‌دهد و از سوی دیگر و در نتیجه کارکرد متناسب کمک شایانی به نوبه خود به فرایند تولید و حفاظت و پاسداری از امنیت ملی می‌نماید. به‌عنوان مثال اگر در حوزه تولید کارکرد انطباق با محیط در حوزه محیط ملی و داخلی مبتنی

بر فهم و درک عالمانه از محیط و برآوردن نیازهای ضروری جامعه ملی باشد به طور مسلم آسیبی به نظام اجتماعی وارد نخواهد شد؛ لذا براین اساس حوزه حفاظت و پاسداری هم فرصت پیدا خواهد کرد که سیاست گذاری و برنامه ریزی خود را بر تحکیم و استحکام امنیت ملی متمرکز نماید در این صورت ورودی های حوزه بازتولید امنیت ملی از یک سو با کمترین مواجه خواهد شد و از سوی دیگر فرصت کمک به تولید و حفاظت از امنیت ملی را پیدا خواهد کرد.

از منظر آسیب شناسی اگر زیرساخت های حوزه تولید امنیت با کژکارکردی مواجه شوند و براین اساس در انجام وظایف کارکردی خود در چهار حوزه انطباق با محیط، هدف جویی، انسجام و حفظ الگوهای امنیت ملی با اختلال مواجه باشند در این صورت سیل آسیب ها و تهدیدهای امنیت ملی به سمت حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت ملی گسیل خواهد شد و در نتیجه چنین وضعیتی سازوکارهای حفاظت و پاسداری با مشکلات و معضلات عدیده مواجه شده و کارکرد حفاظت و پاسداری از امنیت ملی را به درستی به انجام نخواهد رساند که در نتیجه کژکارکردی حوزه حفاظت و پاسداری از امنیت ملی بار فراتر از توان بر حوزه بازتولید امنیت ملی افزوده شده و در نتیجه کارکرد چهارگانه این حوزه شامل بازدارندگی، تنبیه، ترمیم و تأمین اجتماعی با اختلال مواجه خواهد شد و نتیجه اختلال در کارکردهای سه حوزه تولید، حفاظت و بازتولید امنیت ملی اختلال در ساختار کلان امنیت ملی خواهد شد.

محور بازتولید امنیت در واقع به شرایطی اشاره دارد که بنا به دلایلی و از جمله کژکارکردی های نظام حکمرانی در مرحله تولید امنیت تهدیدات و آسیب پذیری هایی برای نظام امنیتی کشور حادث شود و ساختارهای حافظ و پاسدار امنیت وارد عمل شده و با ایفای نقش خود موضوعات تهدیدات و آسیب پذیری ها را شامل آسیب ها، جرایم، کج رفتاری ها، ناکارآمدی ها و... را احصا نمایند و در این مرحله ساختارهای بازتولید در حکمرانی امنیت وارد میدان می شوند که در چهار حوزه تأمین اجتماعی، ترمیم اجتماعی، بازدارندگی و تنبیه اجتماعی اقدام و عمل می نماید در تحقیق حاضر چهار زیرساخت **تنبیهی، بازدارندگی، ترمیمی و تأمینی** برای بازتولید امنیت احصا شده است.

برای احصای ابعاد الگوی حکمرانی امنیت از مدل های مختلفی می توان بهره گرفت. در تحقیق حاضر بنا به ماهیت موضوع و این نکته که الگو بتواند به نظام سیاست گذاری و تصمیم گیری کمک نماید از الگوی فرایندی استفاده شده است. الگوی فرایند امنیت را در سه حوزه تولید زیرساخت ها، حفاظت و پاسداری و بازتولید امنیت نمایه سازی کرده است:

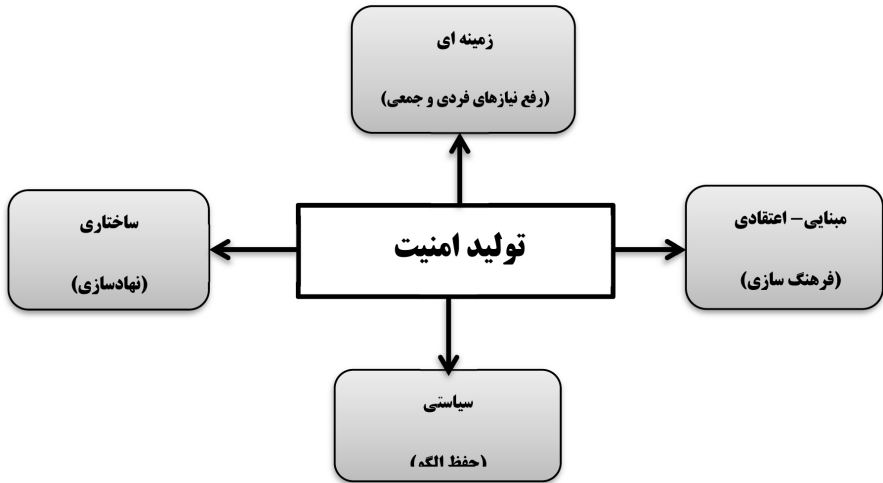
شکل شماره ۲ - ابعاد الگوی حکمرانی امنیت

۱- مولفه‌های الگوی حکمرانی امنیت ملی

برای احصای مولفه‌های هر یک از ابعاد الگوی حکمرانی امنیت از مدل چهار متغیری استفاده شده است.

۱-۲- مولفه‌های بعد تولید امنیت

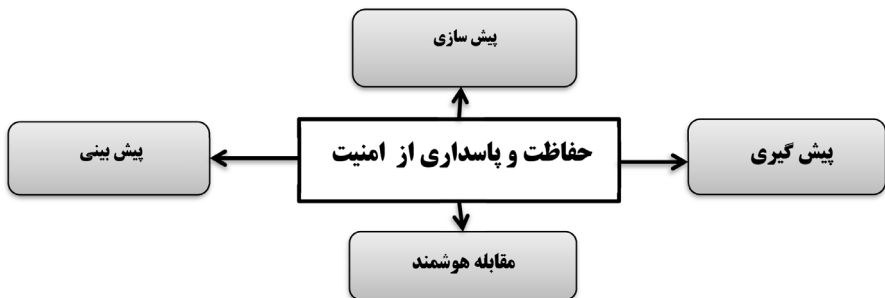
در این مدل مهم‌ترین بعد و زیرساختی‌ترین بعد حکمرانی امنیت بعد تولید امنیت است که یکی از کارویژه‌های اساسی و بنیادی هر نظام حکمرانی به حساب می‌آید. در تولید امنیت در واقع به چهار ضرورت کارکردی شامل کارکرد انطباق با محیط، تعریف و پی‌جویی هدف، یکپارچگی و انسجام و حفظ الگو تمرکز می‌شود که اگر حکمرانی بتواند این چهار کارکرد را به‌درستی و با هوشمندی انجام دهد نظم و امنیت در جامعه جاری و ساری گشته و به میزانی که کارکردهای فوق ارتقا یابند امنیت به سمت پایداری حرکت می‌کند. مولفه‌های بعد تولید امنیت در چهار زیرساخت مبنایی - اعتقادی (فرهنگ‌سازی)، ساختاری (نهادسازی)، سیاستی (حفظ الگو) و زمینه‌ای (رفع نیازهای فردی و جمعی) سازمان‌دهی شده است:

شکل شماره ۳- تولید امنیت

۲-۲- مولفه های بعد حفاظت و پاسداری از امنیت

بعد حفاظت و پاسداری از امنیت به فرایندی اشاره دارد که در آن سیاستها، راهبردها و برنامه های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت برای حفاظت و پاسداری از امنیت طراحی و به اجرا گذاشته می شود. موفقیت در این فرایند از یک سو به میزان موفقیت نظام حکمرانی در بعد تولید امنیت و از سوی دیگر به سازوکارهایی مربوط می شود که نظام حکمرانی برای حفاظت و پاسداری از امنیت به کار می برد. مولفه های بعد حفاظت و پاسداری از امنیت در مدل زیر احصا شده است:

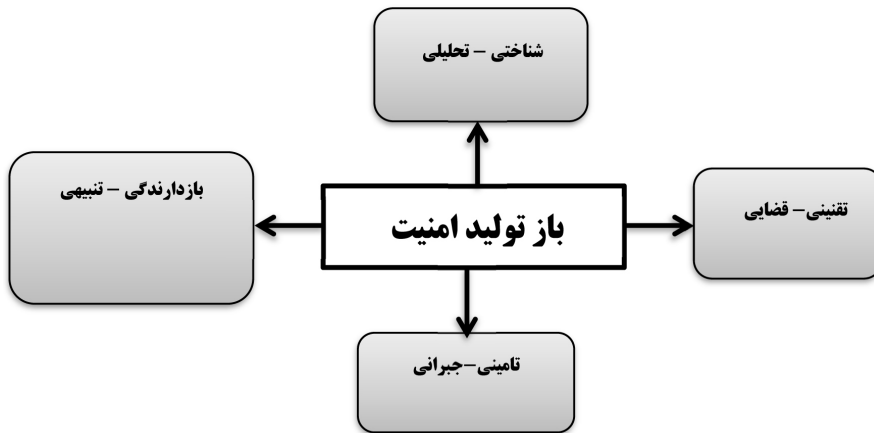

شکل شماره ۴- حفاظت و پاسداری از امنیت

۲-۳- مولفه‌های بعد باز تولید امنیت

بعد باز تولید امنیت به فرایندی اطلاق می‌شود که از طریق آن اگر به هر دلیلی در فرایند تولید و حفاظت و پاسداری از امنیت اختلالی پیش بیاید و امنیت مخدوش شده و نظام حکمرانی با خطرات امنیتی مواجه شود بایستی سازوکارهای لازم و مناسب را برای بازگرداندن و باز تولید امنیت داشته باشد و از آن طریق امنیت مختل شده بازیابی و باز تولید گردد. مولفه‌های بعد باز تولید امنیت در مدل زیر احصا و تدوین گردیده است:

شکل شماره ۵- باز تولید امنیت

فهرست منابع

- امام خمینی، روح‌الله (۱۳۸۵). صحیفه امام، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی. - امام خمینی، روح‌الله (۱۳۸۶) صحیفه نور، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- امام خمینی، روح‌الله (۱۳۷۸). ولایت فقیه (حکومت اسلامی)، چاپ نهم، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
- افتخاری اصغر، (۱۳۸۱). مراحل بنیادین اندیشه در مطالعات امنیت ملی، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی،
- بیات، بهرام (۱۳۹۸). جامعه شناسی امنیت ملی، تهران: انتشارات دانا.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی احساس امنیت، تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.
- بیات بهرام (۱۳۹۸). نظریه های امنیت ملی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- بیات بهرام (۱۴۰۲). الگوی مطلوب حکمرانی امنیت، پژوهشکده امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی.
- حسینی تاش، سید علی و قادر علی، واثق (۱۳۹۳). حکمرانی خوب و ارائه حکمرانی شایسته بررسی و شاخص‌های این دو از دیدگاه امیرالمؤمنین علی (ع).
- عسگری، محمود (۱۴۰۰). واکاوی حکمرانی امنیتی برای مقابله با ناآرامیها در ج.ا. ایران». فصلنامه آفاق امنیت. سال ۱۴ (۴). شماره پیاپی ۵۳. ۲-۲۵۴.
- میدری، احمد، جعفر خیر خواهان (۱۳۸۳). حکمرانی خوب بنیان توسعه، دفتر بررسیهای اقتصادی مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی.
- Hameiri, Shahr. Jones, Lee. Sandor, Adam. (2018). "Security Governance and the Politics of State Transformation: Moving from Description to Explanation". Journal of Global Security Studies. 3 (4).